

אין צדין פרק שלישי ביצה

אלא בכוורי דאדימי וכו'. דודאי נאודו מערב י"ט וקרי ליה בני יומן כך פרש"י ולא נהירא דפשיטא דמותרין לטלטול ואמאי כדברי הכל ומשמע דלא אמאי אלא כרבן גמליאל דמתיר ספק מוכן לכן נראה לי דאין ודאי שהוא מערב י"ט אלא ספק והשתא אמאי כרבן גמליאל דמתיר ספק מוכן: **ולערב** אסורין בכדי שיעשו. פרש"י כדי שיעור לקיטתן שלא יהנה ממלאכת י"ט ולערב ראשון קאמר דממה נפשך הן מותרין אם היה (ה) חול הרי היום נלקטו ואם היה היום קדש הרי הלילה הזה חול ובשני ימים טובים של גלויות מיירי והציא ראייה מצילה דלעיל (ד) והגאונים אוקרין עד מוצאי (ו) ליל יום טוב שני ומפרש ככדי שיעשו לילה הראויה לעשיה ומיהו בתשובת רבינו גרשום מאור הגולה מלאמתי כמותי וגם רבינו קלונימוס איש רומי בקי בכל הש"ס שלא לי כתב מעיר גרמז"א כמותי והקשה הר"י לפרש"י דפירש דלכך בעינן כדי שיעשו כדי שלא יהנה ממלאכת יום טוב א"כ המבטל בשבת בשוגג (י) אמאי יאכל הא נהנה ממלאכת שבת א אלא ודאי אין זה הטעם אלא הטעם שמה יאמר לנכרי לך ולקט ומהו הטעם אסורים עד מוצאי י"ט האחרון ככדי שיעשו דאי אמרת דמותרין צנוצאי יום טוב ראשון חיישינן שמה יאמר לנכרי צנוצאי ראשון לך והציא כדי לאכול מהן בשני ואם כן ע"כ לילה הראויה לעשיה קאמר ומה שהציא רש"י ראייה [מצילה וכו'] יש לדחות אותה דהתם נולדה מאלוה מן השמים וגם ראייה שהציא מההוא טביא דעירובין (ד) נט: ושם יש לומר דמיירי שהיו המזודות פרוסות מעיי"ט ומאליו נאודו וככלל הכי הוא דדבר הציא מאליו או דבר מוקפה הציא בידים שהציא נכרי בשביל עצמו או בשביל נכרי אחר ונתן לישראל צנוצאי ראשון מותר בשני אכל אם הציאו בשביל ישראל מן המחובר אסור עד מוצאי יום טוב שני ככדי שיעשו ואם לאו

שאינ צנוצאי במחובר חוץ לתחום אסורין תוך התחום מותרין ור"י פירש צנוצאי במחובר הציא מחוץ לתחום לא בעינן כדי שיעשו דלא החמירו אלא כדבר שנעשה בו מלאכה דה"ל הקילו שמותר לישראל אחר אפילו בו ציוס וקשה לרבי יהודה דאמרין דפרק שואל (שבת דף קנ"א) ושם הציאו חלילים למת מחוץ לתחום לא יספוד בהן עד מוצאי (ט) יום טוב ומשמע התם ככדי שיעשו ויש לומר דשאני התם דאושא טפי מילתא דהכל יודעין שהוצאו בשבילם ואיכא למגור טפי ויש חלוק בין מת לדברים אחרים כדאמר התם עשה קבר לאביו צנוצאי לא יקבור בו עולמית אע"ג דדברים אחרים מותרים ככדי שיעשו אחר שבת או אחר יו"ט ואומר הר"ר שמואל מאייצבר"א דספק חוץ לתחום מותר והציא ראייה מעירובין (דף מה): גבי מיא צנוצאי מייבלע צנוצאי וכו' וקאמר דהוי ספק אם צנוצאי חוץ לתחום (י) וסיפא דצנוצאי לקולא ורבי יהודה היה אסור במחובר וצנוצאי אפי' לא הציאו בשביל ישראל רק בשבילם או בשביל נכרי אחר ולא משמע כן גבי מרחצת בשבת דשרי (שבת דף קכ"ג). הואיל ואיכא נכרים צנוצאי ואין סבירא לחלק בין דבר אכילה לדבר אחר ואומר הר"ר ד"י"ט שחל להיות בה' בשבת וצנוצאי או בה' בשבת וצנוצאי ציוס ראשון שרי ליום שלישי ולא בעינן הראויה לעשיה דשני ימים קודם לא שייך שמה יאמר לנכרי ויש להחמיר בדבר (י) וככדי שיעשו דאמר לפי' התוס' כדי שיתלשו ויוצאו ממקום שצד אותם גם יש לספק אם הציא קופה מלאה פירות אם כריך להמתין כדי שילקטו באלם אחד או בכמה בני אדם):

הנא

שוחטין מן הגרין. שוחטין חיות מן ציבדים לפי שנאדם ועומדים. ועל שם שעושין שם ניגרי מים וחריצין לשמות החיות שם קרי להו נגרים: אכל לא מן הרשפות. מלא היה במזודתו ספק נאוד היום ספק נאוד מאתמול: צא מעיי"ט. למקום שהיו פרוסים והן צאורך מיל או חצי מיל וכשמה נופלת צראשו

אחד ממון שמתפרקת ומתנתקת לצאת המזודות מתקלקלות כולן וראשו השני נתק ממקום שנתקע וסימן הוא לו שיש חיה צראש האחר: נתקלקלו ציוס טוב. ע"כ הכי משמע שדאי נתקלקלו ציוס טוב וכוונן שצדקן משחשכה ולא היו מקולקלין ועכשו מקולקלין ולהכי פריך הא גופה קשיא: ה"ג טעמא דצא ומלאן הא ספק אסור הכי קאמר וכו'. וכולה חדא מילתא היא צא ומלאן שנתקלקלו מערב יום טוב ציוס שמערב יום טוב נאודו ואם יש לחוש ולומר שנתקלקלו ציוס טוב כגון שלא צא ומלאן מאתמול מקולקלין הרי הן כאלו ידוע שציוס טוב נאודו: הלכה כר' שמעון. דאמר ספק מוכן אסור והיכא דצא ומלאן מקולקלין מאתמול יש לסמוך דנאודו מצדו יום: לקבל. צנוצאי דכולי הא לא אחמור צספק מוכן לתסרו צנוצאי אכל באכילה לא שרינהו רבן גמליאל: ולוי אמר מותרין באכילה. קאמר רבן גמליאל. ולא דסיבירא לרב ולוי כותיה אלא מלתיה הוא דמפרשי: מפולמים. לחיס אמי"י בעל"ז: מותרין. והא על כרחך רבן גמליאל הוא דמיקל: שפיר. ואע"ג דלאו ספק הוא אלא ודאי מוקפה איכא למימר דמתיר צנוצאי. ולקמן פריך עמה פירות בני יומן צנוצאי מי שרי נהי דמיקל רבן גמליאל צספק מוכן צודאי שאינו מוכן מי מיקל: אלא צנוצאי דאדימי. אדומים שלא נס לימן ואדמומית שחתת לחייהן שצדקין אותן שם: ופירי דכנישי צירקי. כשלקטום טמנום מיד צירק שלא יצרח לחלוטן. כנישי טמונין כמו רישא בצבשא (פולין דף ק"ג). והני ודאי מוכן ניהו דניכרין שמעי"ט הן ואשמעינן דאע"ג דדמו לבני יומן לא חיישינן למראית העין. ורצונו פירשו כוורי דאדימי מנותחין הן כמו אדמויי אדמוה (ע"ז דף ק"ג) וקשיא לי

א"כ מאי למימרא: אם יש מאוזה המין במחובר אסורין. מאוזה מוקפה ואפילו לרבי שמעון יש מוקפה בצרוגרות ואמורים ומחובר בצרוגרות ואמורים דמי מדלא לקטן מאתמול אקציניהו מדעמיה ולא תחלוק במחובר צין שלו צין של נכרי: ונערב אסורין ככדי שיעשו. כדי שלא יהנה ממלאכת יו"ט. והא דקאמר ולערב אסורים ככדי שיעשו הא לאחר כן מותרים אפילו לערב ראשון נמי אע"ג דליל יו"ט הוא ממתין ככדי שיעשו ומותרין ממה נפשך אם הלילה חול הוא הרי המתין ככדי שיעשו ואם קדש הוא נמצא שנקטו צחול כן דעתי נוטה ויש לי ראיות הרבה מההוא בר טביא דעירובין (דף נ"ט): ומצילה שנוצלה צוה שמוותרת צוה (לעיל דף ד'): אלמא האחד חול הוא וממה נפשך מותר. ולא זכיתי לשאול את פי רבי יעקב צדבר זה כי היו נוהגים צו היתר בצמומינו והיה לי דבר פשוט ולאחר פטירתו של רבי שמעון את רבי יאחק הלוי שהוא אסור עד ליל מוצאי יו"ט שני וכל אנשי עירו כמותו וגם הלכות גדולות אוקרים כן ודנתי לפניו ולא הועיל לי הדבר וכל טעמו אינו אלא מדנקט ככדי שיעשו צלילה הראויה לעשיה קאמר ואני אומר כריך להמתין ככדי שיעשו משום שמה היום היה קדש והלילה חול ונדע מדלא קאמר לערב של שני אסורים ככדי שיעשו (י) לערב הראשון קאמר וצתשובת רבי גרשום מאור הגולה מלאמתי כמותי גם עתה צא אלי מכתב מגרמז"א שצא לשם אדם גדול זקן ויושב צישיצה מן רומא ושמו ר' קלונימוס ובקי בכל הש"ס והורה כן ונחלק עליהן: חוץ

חן

רבינו חננאל

מאי מותרין דקמני במתניתין. רב אמר מותרין לקבל. ולעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש אפילו שעה אחת, דאנא ולוי הוינא יחבי כי אמר ר' מותרין לאכילה, ובצפרא הדר אנא דהוינא בבי מדרשא שמעיה והדרי (כי) [כ"ז]. לוי לא הוה תמן ולא שמעה מיניה ולא הדר ביה. ומחובינן למאן דאמר מותרין לאכילה מהא דנביא, גוי שהביא דרוון לישראל אפילו דגין מפולמין ופירות בני יומן מותרין, ואי אמרת מותרין לאכילה, ואי אמרת מותרין לאכילה, גוי שהביא דרוון לישראל, בני יומן מי שרו באכילה. ולטעמיה בני יומן בטלטול מי שרו, אלא הכא בכוורי דאדימי, כלומר כגון שנתן ברבש וכיוצא בהן, ופירי דכבישי בירקא, ואמאי קרי להו בני יומן, דאינן כעין בני יומן. אמר רב פפא הלכתא גוי שהביא דרוון לישראל, אם יש מאותו [המין] במחובר לקרקע, אפילו בערב אסורים לאכול מהן עד שישהא בכדי שיעשו, ואם אין במיניו במחובר לקרקע, הבאים בתוך התחום מותרין, ותרין לתחום אסורין, והבא בשביל ישראל זה מותר לאכול אותו ישראל אחר.

(א) [מוספתא פ"ג], (ב) [שבת פ"ג: א] אלמא לערב הראשון כ"ל, (ד) [לעיל: א] עין רש"א, (ו) וספק דכריסא להקל כ"ל: (ז) גליון ע"ג מהר"ם,

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ולערב כו' אם היה היום חול הרי בחול נלקטו ואם היה היום קדש: (ב) בא"י והגאונים אוקרין עד מוצאי יו"ט שני כ"ל ומפני ליל נמקת:

לעיו רש"י

אמ"י [מושטיר"א]. לחיס, טריים. גרמז"א [גרמז"א]. ורומס (עיר במערב גרמניה).

מוסף תוספות

א. וכי גרע מה שעשה הישראל בשוגג כמה שעשה הגוי לצורך ישראל. מופ' הראש' עירובין לעו: ד"ה אי משמח. ב. הצבי והדגים ותלש הפירות וביבאם לכאן. מופ' הראש' שם. ג. דאי לא בעינן אלא כדי צידה וליקוט, אכתי איכא למיחש פן יאמר לנכרי לקוט והבא ביום טוב שני ויהנה למוצאי יו"ט מיד לאחר המתנה מועטת. מ"פ.